

Klimat- och näringslivsdepartementet
Enheten för cirkulär ekonomi, kemikalier och strålning

SKB - Remissyttrande avseende delbetänkandet SOU 2025:7 "Ny kärnkraft i Sverige - effektivare tillståndsprövning och ändamålsenliga avgifter" (KN2024/01912)

Svensk Kärnbränslehantering AB (SKB) har fått det rubricerade betänkandet på remiss och tackar för inbjudan att lämna synpunkter på utredningens förslag.

SKB har bidragit till och tagit del av det remissvar som lämnas av Vattenfall AB, och SKB stöder de synpunkter och förslag som lämnas där i. Utöver dessa lämnar SKB även nedanstående kommentarer till utredningen.

Övergripande synpunkter

SKB välkomnar regeringens och utredningens ambition att förenkla och effektivisera tillståndsprövningen av kärnteknisk verksamhet. Utredningen ger härvid en rad förslag som kan bidra till detta och som bör kunna genomföras relativt omgående, så som att tydligare särskilja prövningen enligt miljöbalken och lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet (kärntekniklagen) och att kodifiera den stegvisa prövningen i kärntekniklagen. Andra förslag kan vara positiva men SKB bedömer att de vidare behöver utvecklas innan de genomförs, så som införande av lag om principbeslut och till följd också förändrad instansordning för tillstånd enligt kärntekniklagen.

SKB noterar särskilt att utredningen i flera avgörande frågor inte diskuterat konsekvenserna för andra kärntekniska verksamheter än nya kärnkraftsreaktorer eller hur ändrad prövningsprocess påverkar befintliga kärntekniska verksamheter, exempelvis i fall där förnyade tillstånd krävs som vid effekthöjning av kärnkraftsreaktor eller vid utökad avfallsverksamhet. Dessa aspekter behöver beaktas i den fortsatta beredningen av förslag till tidigt politiskt beslut (principbeslut) och eventuellt ändrad instansordning.

SKB kan inte se att utredningens samlade förslag leder till tidsmässiga vinster för den samlade prövningen då flera nya moment införs, inkluderande tillkommande samråd och möjligheter till överklagande. En effektivisering av prövningarna är likväl möjlig att uppnå genom vissa förslag, om det samtidigt tydliggörs vilka frågor som prövas, i vilken omfattning och i vilket skede av prövningen. Därvid framhåller SKB följande:

- Det är positivt att prövningen enligt miljöbalken och kärntekniklagen särskiljs så långt det är möjligt. Till skillnad från utredningens förslag framhåller dock SKB att vissa övergripande frågor om joniserande strålning fortsatt bör prövas inom miljöprövningen, exempelvis de allmänna hänsynsreglerna, och att prövningen mot kärntekniklagen bör renodlas till en teknisk prövning av att den sökta verksamheten uppfyller krav på säkerhet och strålskydd. Det är SKB bedömning att utredningens förslag att flytta miljöfrågor relaterat till joniserande strålning till kärntekniklagens prövning skapar komplexa förhållandena som riskerar att leda till utdragna processer. Om istället miljöfrågor, även avseende joniserande strålning, hanteras inom

miljöprovningen bör samtliga hänvisningar till miljöbalken kunna utgå ur kärntekniklagen. På så sätt tydliggörs också att allmänhetens intressen avseende miljöpåverkan omhändertas inom ramen för miljöprovningen. Det är vidare av vikt att låsa upp den tidsmässiga kopplingen som föreligger i dagens parallella provning som i praktiken förutsätter ett gemensamt regeringsbeslut om tillåtlighet enligt miljöbalken och tillstånd enligt kärntekniklagen. Se vidare Vattenfalls remissvar för förslag och överväganden.

- Det är positivt att den stegvisa provningen kodifieras i kärntekniklagen. I samband med en sådant införande i lagen bör det dock tydliggöras vad syftet med varje steg i provningen är. Det måste vara tydligt vad som provas i respektive steg och att frågor som redan prövats inte ska provas igen. Det bör även finnas flexibilitet avseende om ett tillstånd enligt kärntekniklagen omfattar godkännande av uppförande eller inte, samt att det finns en flexibilitet att pröva efterföljande steg för godkännande tillsammans eller separat utifrån sökandens val. Det senare bedömer SKB kan vara en förenkling och fördel för enklare anläggningar där exempelvis behovet av ett provdriftsförfarande kan vara begränsat.

Avseende ovanstående två punkter är det därför av vikt att lagändringar utarbetas med författningskommentarer som kan ge erforderlig vägledning till prövande myndigheter. Det hade varit önskvärt om utredningen kommit längre i det avseendet.

SKB är sökande i genomförda och pågående provningar av KBS-3-systemet, inkluderande en anläggning för slutförvaring av använt kärnbränsle (Kärnbränsleförvaret), en inkapslingsanläggning för använt kärnbränsle som samförläggs med existerande mellanlager (Clab) för använt kärnbränsle till en integrerad anläggning (Clink), utökad mellanlagring vid Clab till 11 00 ton använt kärnbränsle, samt provning av utbyggnad av slutförvaret för låg- och medelaktivt radioaktivt avfall (SFR). Erfarenheter från dessa provningar belyser ytterligare aspekter som kan bidra till effektivare processer. Ur den sökandes perspektiv är, utöver en rättssäker provning, förutsägbarhet i provningsprocessen den enskilt viktigaste förutsättningen. Detta uppnås genom tydlighet för samtliga inblandade myndigheter, berörda parter och allmänheten vad som provas var, när och av vem. Kompletteringar av ansökanshandlingar är tidsödande för den sökande och riskerar att förlänga provningsprocesser. Utöver en tydlig process, med erforderlig vägledning genom författningskommentarer till prövande myndigheter, vill SKB lyfta fram följande ytterligare aspekter som bidrar till en effektiv provning och förutsägbarhet:

- Mål för handläggningstider bör sättas upp inom provningarna. Det bör införas ett författningsreglerat krav på tidplaner och tidsfrister för myndighetens handläggning i kärntekniklagen eller kärnteknikförordningen. SKB:s erfarenheter från pågående provningar är att en reglering av handläggningstider möjliggör planering för framförhållning i kommersiella beslut, exempelvis då det är nödvändigt att ge besked till entreprenörer om att boka upp resurser och kritisk utrustning/maskiner i god tid innan arbeten påbörjas. Om sådana beslut dröjer på grund av utdragen handläggning kan projekt försenas på grund av att kritiska maskiner/utrustning inte längre är tillgängliga.
- Utarbetande och användning av granskningsplaner är en stor hjälp för sökanden såväl som för myndighetens granskare. En granskningsplan kan bidra till att ytterligare klargöra omfattningen av de frågor som provas inom olika steg av en provning, vilket väsentligen förbättrar förutsägbarheten och

möjliggör för den sökande att ta fram underlag med anpassat detaljinnehåll. Att granskningsplaner ska tas fram och användas bör kunna framgå av regeringens instruktion till myndigheten.

SKB anser vidare att kärntekniklagen bör kompletteras med en bestämmelse om att villkor som utfärdas med stöd av lagen ska ske utifrån en rimlighetsavvägning motsvarande innebörden av den rimlighetsavvägning som återfinns i 2 kap. 7 § miljöbalken. Det noteras att villkor, till skillnad från föreskrifter, inte omfattas av förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar. Då tillsynsmyndigheten har långtgående befogenheter att utfärda villkor, även utan koppling till tillstånds- eller godkännandebeslut, behöver detta balanseras mot att rimlighetsavvägning av utfärdade villkor ska genomföras.

Med vänlig hälsning

Svensk Kärnbränslehantering AB

Stefan Engdahl
vd